

2016

Ensi askelia kansainväliseen vertais-mentorointiin

- Loppuraportti KA1 -liikkuvuushankkeesta

Heino, Anita

Siilinjärven kansalaisopisto

21.12.2016

Sisällys

Alkusanat	2
Toteutuksen aloitus	2
Matkakertomus Espanjasta	4
Keskustelua opiston toiminnasta ja mahdollisesta yhteistyöstä	9
Matkakertomus Saksasta	10
Faktaa Baden-Württembergistä, Stuttgartista ja Saksan kansalaisopistoista	11
Hankkeen arviointi – risut ja ruusut ja matkat vaikutukset omaan työhön	25
Yhteenveto matkalla syntyneistä oman työn kehittämisajatuksista	27
Katsaus tulevaisuuteen – vaikuttavuuden arviointia ja jatkosuunnitelmat	30

Alkusanat

Siilinjärven kansalaisopisto haki ensimmäisen kerran olemassaolonsa aikana rahaa kansainväliseen toimintaan. Toiveita tutustua opettajakollegoihin Suomen rajojen ulkopuolella oli ollut jo pitkään. Opistomme kuvataideopettaja Mari Puttosen kansainvälisyysasioista vastaavaksi nimittämisen jälkeen asiat alkoivat edetä ripeästi. Keväällä 2015 laadimme yhdessä ensimmäisen avustushakemuksen CIMO:lle otsikolla Ensi askelia kansainväliseen vertaismentorointiin. Hakemuksen muotoilu ei ensikertalaiselle ollut helppoa ja aluksi saimmekin hylkäyspäätöksen. Elokuussa 2015 kuitenkin pääsimme varasijoilta toteuttamaan hankettamme.

2

Toteutuksen aloitus

Kuvataideopettajan tekemä alkukartoitus opettajien halukkuudesta job shadowing -matkalle nosti hakuprosessiin kahdeksan henkilöä (neljä päätoimista opettajaa, rehtorin ja kolme tuntiopettajaa) hankehakemuksen laatimisvaiheessa. Kuusi valitsi kartoituksessa kohdemaaksi Saksan, yksi suunnitteli matkaa Irlantiin ja yksi Espanjaan. Saksa valikoitui pääkohdemaaksi siksi, että maassa on Suomea vastaava kansalaisopistoverkosto ja opintotarjontakin samankaltainen kuin Suomessa. Lopullisessa toteutuksessa yksi lähti Espanjaan ja Saksaan päätti lähteä loput seitsemän, koska Irlantiin aikonut tuntiopettaja perui aikeensa ja hänen tilalleen etsittiin uusi opettaja. Poikkeuksellista matkavalmisteluissa oli se, että toteutusta suunniteltaessa alkoi hyvin pian näyttää siltä, että kaikki seitsemän oli lähdössä matkaan yhtä aikaa. Se vaati vastaanottavalta taholta paljon järjestelyitä, koska ryhmä muodostui eri ainealueiden opettajista: musiikin, kädentaitojen ja kuvataiteiden opettajista sekä rehtorista. Vain kieltenopettaja päätti lähteä itsekseen Espanjaan ja hän järjesteli matkansa itsenäisesti.

Hakemuksen tekovaiheessa emme olleet vielä yhteydessä kohdemaahan vaan arvelimme, että yhteyttä tulee ottaa vasta sitten, jos saamme matkarahaa. Kun sitten rahoitus varmistui, alkoi kiireinen tiedustelutyö vastaanottajan löytymiseksi. Toivekohteemme oli Berliini, jossa oli useita kansalaisopistoja. Syksyllä 2015 alkanut pakolaistulva vaikutti kuitenkin suuresti saksalaisten kansalaisopistojen halukkuuteen ottaa vierailijoita vastaan. Berliinistä tai monesta muusta Saksan kansalaisopistosta emme saaneet joko ollenkaan vastausta tai sitten kielteisen sellaisen.

Kieltenopettajamme sen sijaan sai oman matkansa sovittua nopeasti jo ennen joulua. Hänen kohteena oli Sofia-opisto. Matka-ajankohdaksi varmistui maaliskuu.

Kevätkauden 2016 edetessä arvelimme, että muu ryhmä ei sittenkään pääse lähtemään kuluvana keväänä Saksaan tai sitten jakaudumme kahteen pienempään ryhmään. Huhtikuun alkupuolella saimme kuitenkin myönteisen vastauksen Baden-Württembergin osavaltion kansalaisopistojen liiton toimistosta. Olimme tervetulleita Stuttgartiin ja sen ympäristöön. Yhteyshenkilömme Andrea Bernt-Bürckle alkoi ripeästi järjestellä seitsemän hengen ryhmällemme ohjelmaa niin musiikkipuolelle kuin kädentaito- ja taidepuolellekin muutamaan eri osavaltion kansalaisopistoon. Niin ryhmä lähti kuin lähtikin toukokuun alussa kohti Stuttgartia.

Kaikkien paitsi yhden matkalle lähteneen matkan pituus oli kaksi viikkoa. Kuvataideopettajallemme oli laskettu matka-ajaksi kolmaskin viikko, sillä alkuperäisen suunnitelman mukaan hänen piti matkustaa paikan päälle etukäteen ennen muuta ryhmää. Näin ei nyt kuitenkaan käynyt, vaan kaikki seitsemän matkusti Saksaan yhtä aikaa ja kuvataideopettaja jäi muiden jo lähdettyä muuttamaksi lisäpäiväksi kuvataidekoulun vieraaksi. Matka-aikataulumme vaikutti oleellisesti touku-
kuussa Saksassa olleet lukuisat lomapäivät.

Matkakertomus Espanjasta

Jobshadowing 15.–28.3.2016 Fuengirola, Sofia-opisto

Tuula-Riitta Lebedinsky

Ti 15.3.

Matkapäivä. Koneen vaihto Pariisissa. Malagan lentokentältä junalla Fuengirolaan, josta viimeiset kilometrit majapaikkaan taksilla.

KE 16.3.

Sofia-opistolla n. klo 9.30 alkaen tutustuminen opiston tiloihin, pääasiallisiin toimintamuotoihin, rahoitukseen, historiaan ja nykytilaan. Opiston tilat ovat vaatimattomat ja ahtaat, mutta toimivat. Yksi iso sali toimii niin luokkatilana, luento- ja liikuntasalina kuin myös taideluokkana ja ruokakursien pitopaikkana sekä näyttely- ja juhlatilana. Opiskelijoiden pukuhuoneena toimii verhoilla miesten ja naisten puoleen jaettu varasto. Lisäksi opistolla on kolme pientä luokkaa, johtajan työhuone, keittiö ja pieni aula, jossa on asiakaspalvelupiste sekä yksi wc asiakkaiden ja henkilökunnan yhteisessä käytössä.

Kursseista kertamaksullisia kursseja on paljon ja niiden osuus on lisääntymässä. Osallistujat ostavat kurssille tullessaan aulasta poletin, joka oikeuttaa osallistuman oppitunnille. Opettaja kerää poletit tunnin alussa, joskin joillakin kursseilla opettaja hyväksyi myös käteisen rahan. Systeemi toimii yllättävän hyvin ja on asiakkaiden suosiossa. Moni ei halua tai ei voi sitoutua koko vuoden kursseille. Toisaalta kertamaksullisuus on opistolle myös riski, koska osallistujien määrää ei voi tietää etukäteen. Osa kursseista pyörii pienellä osallistujamäärällä, mutta suurempia osallistujamääriä vetävät kurssit kompensoivat näitä kursseja. Luennot ovat myös maksullisia (kertamaksu 5 e).

Opetus painottuu päiväaikaan, iltakurssit on erikseen mainittu oppaassa. Opisto järjestää huomattavan paljon opintomatkoja. Joka kuukausi on yksi tai useampia 1-2 päivän mittaisia matkoja mielenkiintoisiin kohteisiin.

Keskiviikkona olin myös syyslukukauden suunnittelussa mukana. Tarjolla oli vaelluskoulu: luento ja vaellus ohjaajina fysioterapeutti ja psykoterapeutti. Rahoitus, kun on kaksi opettajaa? = 2xluentopalkkio + muut kulut. Voisi markkinoida myös Suomesta tuleville turisteille ko. tai muuta vastaavaa kurssia. Siilinjärven kansal.opiston opinto-oppaaseen? Mahdollinen luento myös Siilinjärvellä + vaellus Espanjassa. Vaelluskurssia tarjoavat henkilöt järjestävät myös räätälöityjä vaelluksia ja toimivat niin Suomessa kuin Espanjassakin. (Tämä kurssi on opistolle erittäin todennäköisesti liian kallis eikä toteudu ainakaan ehdotetun kaltaisena.)

Klo 11–12.30 Luento: Semana Santa, paljon osanottajia, n. 35. Kiinnostavaa ajankohtaista tietoa lähestyvistä pääsiäisistä ja sen vietosta katolisessa Espanjassa.

Klo 13.15–14.45 tutustuminen ja osallistuminen kieliklinikan toimintaan. Kieliklinikalla on viikoittain vaihtuva aihe, tällä kertaa toiveaiheena vapaa-ajanvietto. Todella innostava ja osaava opettaja ja mielenkiintoinen tapa lähestyä aihetta opiskelijalähtöisesti aktivoiden jokaista puhumaan. Sain ideoita omaan opetukseen 😊

TO 17.3.2016

Tutustuminen neulekahvilan toimintaan. Maksuton neulekahvila kokoontuu Barista-kahvilassa, yleensä ulkoterrassilla, jolloin osanottajat ovat samalla myös opiston ”näyteikkuna” ja elävä mainos, joka houkuttelee ohikulkijoita ja muita kahvilan asiakkaita tutustumaan toimintaan ja myös liittymään mukaan. Kahvila on erittäin tärkeä sosiaalisen kanssakäymisen muoto ja kuten eräs osanottaja totesi, mitä parhain infopiste, josta löytyy vastaus ja neuvoja moneen arkielämään liittyvään kysymykseen. Valtaosa käsityöläisistä on suomalaisia, mutta mukana oli tälläkin kertaa yksi

espanjalainen rouva käsitöineen. Enemmänkin kansainvälisyyttä toivotaan.

Neulekahvilan projekteja: neulegrafiitti eli katulyhtyjen koristelu, joka on saanut julkisuutta koko valtakunnan mediassa (el Pais -lehti).

Hyväntekeväisyys: neuleita Malagan lastenkodin lapsille sekä sukkia merimiehille

Yht.työnä Siilinjärven kanssa: yhteinen hyväntekeväisyysprojekti?

Klo 16–17.30 Filosofiakahvilan toimintaan tutustuminen. Porukka kokoontuu Carihuela Chica-ravintolassa kahvikupin tai viinilasin ääressä keskustelemassa vetäjän alustuksen pohjalta. Kunkin viikon teemasta on tekstiä luettavissa vetä-

jän blogissa ja sitä voi myös kommentoida. Blogi on kenen tahansa vapaasti luettavissa ja kommentoitavissa → mahdollista järjestää samojen teemojen äärelle oma filosofiakahvila Suomessa tai hyödyntää blogin tekstejä muuten opetuksessa.

Illalla klo 19.00 alkaen tapaaminen Fuengirolan kaupungin edustajan kanssa. Sofia-opiston toiminnan esittelyä – rahoitusta /muuta tukea toimintaan kaupungilta. Tapaamisessa oli mukana espanjalaisia suomen kielen opiskelijoita. Loppuillasta olin vielä suomen alkeiskurssilla mukana klo 20.30 saakka. Suomen kieltä opiskelevilla on suomalainen puoliso tai he tarvitsevat työssään suomea. Ryhmä on pieni, tällä kertaa paikalla oli 4 opiskelijaa, joista 3 oli halukkaita jatkamaan opintoja huhti-toukokuussa. Kurssi jatkuu.

6

PE 18.3. Klo 11-12.30 luento: Mistä Espanja puhuu maaliskuussa? vetää paljon väkeä, 5 euron kertamaksu, paikalla 40 kuulijaa

Klo 13.35–13.55 Autourheilu ”huru-ukkojen” kerho. Kertamaksu 3 eur. ,paikalla 21 osallistujaa. Vetäjä ent, formulakuljettaja ja Ylen kommentaattori Juha Varjosaari.

Idea – miehiä mukaan kansalaisopiston toimintaan jollakin vastaavalla tavalla myös meillä. Juha Varjosaari ei käy Suomessa, joten häntä on mahdoton saada paikan päälle, mutta kokeiluna voisi järjestää yhteisen autourheiluillan /iltapäivän esim. Skypen kautta. Sofia-opistolla ei Adobe Connect-yhteyttä. Sofia-opistolla Juha Varjosaari toimii vapaaehtoisena ilman palkkaa.

MA 21.3.

Aamulla Hablmos-alkeistason kurssiin tutustuminen. Opetuksessa ja oppimisessa hyödynnetään aitoa espanjankielistä ympäristöä, ja nytkin (syntyperäinen) opettaja oli antanut kotitehtäväksi poimia jonkin Fuengirolan kadun varrella olevat liikkeet ja yritykset, joiden pohjalta tunti rakentui eteenpäin, kun käsiteltiin mitä missäkin myydään tai mitä palveluja yritys tarjoaa ja näin saatiin arkielämään liittyvää käytännön sanastoa. Tällä kurssilla on vuoroviikoin suomalainen ja espanjalainen opettaja. Kahden opettajan käyttö on saanut alkunsa suurista ryhmistä, mutta nyt ryhmät ovat pienentyneet eikä samalla tunnilla enää tarvita kahta opettajaa. Tällä tunnilla paikalla oli vain 4 opiskelijaa.

Aamupäivällä olin myös kirjallisuuspiirissä (kokoontuu 60 min/kerta). Ryhmä on pieni, 3 opiskelijaa. Ryhmä on lukenut kevään aikana Lorcan teoksen La casa de Bernarda Alba, ja teosta analysoitiin opettajan antamien kysymysten pohjalta. Sama syntyperäinen opettaja opettaa espanjan kirjallisuutta espanjalaisessa lukiossa.

Joskus samantyyppistä kirjallisuusryhmää on toivottu Siilinjärven kieliryhmissä. Osana muuta opetusta Freestyle English-ryhmässä olemme lukeneet esim. Shakespearen tekstejä nykykielelle muunnettuna. Mutta pyörisikö jokin ryhmä kokonaan kirjallisuuden varassa??

Kirjallisuuspiirin jälkeen sama opettaja piti kahdelle opiskelijalle yksityistunnin, jolla kielen lisäksi käsiteltiin asunnon ostamista ja siihen liittyviä riskejä. Yksityistunnin hinta on vain 20 eur/henkilö, mutta jos paikalla on 2 opiskelijaa, hinta on 15 e /hlö. 3 opiskelijaa maksaa kukin 10 eur.

Opisto on tarjonnut yksityistunteja lähinnä palvelumuotona opiskelijoita houkutellakseen, sillä alueella on myös yksityisiä kielikouluja, ja opiskelijat ovat hyvin hintatietoisia. Lisäksi opisto jou-tuu kilpailemaan harmaata taloutta vastaan. Tähän saakka toiminta on ollut kannattavaa, ja budjetti 7000 e ylijäämäinen, mutta edessä on leikkauksia.

TI 22.3.

Tutustuminen suosittuun uutuuslajiin, suppailuun (stand up paddling) eli laudalla seisten tai polvellaan melontaan. Tämäkin on kertamaksullinen tunti, jolle ilmoittaudutaan viimeistään päivää ennen. Suppailua on joka tiistai ja mukaan voi tulla, vaikka ei olisi harrastanut lajia aiemmin. Opetus maksaa 5 euroa/kerta, jonka lisäksi osanottajat maksavat lautavuokraamolle laudan vuokran. Osallistujat kokoontuvat lautavuokraamon eteen rantakadulle, josta on lyhyt matka veteen. Kaksi oh-

jaajaa varmistaa ryhmän turvallisuuden merellä. Tällä kertaa tuuli oli kova, mutta ohjaajat pitivät ryhmän hyvin aallonmurtajien välisellä alueella eikä kukaan ajautunut liian kauas. Lautailu sujui mallikkaasti, ja jos seisominen tuntui huteralta, aina voi laskeutua polvilleen. Laudan päällä tehtiin myös jumppaliikkeitä. Tämä laji sopii kenelle tahansa normaalin liikuntakyvyn omaavalle uimataitoiselle. (Lauta on tosin yllättävän tukeva, joten ei siitä kovin helposti putoa.) Opiston toimintaympäristö mahdollistaa todella monipuolisen toiminnan.

KE 23.3.

Opistossa on kurssi nimeltä Alkeiskeskustelu, jonka lähtötasoksi riittää, että on tutustunut espanjan alkeisiin ja osaa muodostaa yksinkertaisia lauseita. Minulta on joitakin kertoja toivottu kurssia, jolla vain keskusteltaisiin, vaikka ei oikeastaan osata juuri mitään. Siksi minua kiinnosti tällä kurssille tutustuminen kaikkein eniten. Mitä käytännössä tarkoittaa, että on tutustunut espanjan alkeisiin? Kuinka paljon oppilaat todellisuudessa kuitenkin osaavat jo?

Alkeiskeskustelussa oli 6 henkilöä, jotka – kuten oletinkin - osasivat espanjaa paljon enemmän kuin mitä alkeistaso olisi eli meillä ko. kurssi vastaisi vähintään keskitasoa. Oppilaat saivat haastatella minua espanjaksi ja sitten keskustelimme vapaa-ajan vietosta. Tämän kurssin innoittamana kuitenkin tulevilla syyslukukaudella (2016) Siilinjärven kansalaisopistossa tulee olemaan tarjolla englannin helppo keskustelu. Jään mielenkiinnolla odottamaan, millaisen vastaanoton se saa.

Tapaamisessa toimistoharjoittelija Mari Petäjän kanssa keskustelimme hänen blogiaan varten kansalaisopiston toiminnasta Suomessa/ Siilinjärvellä ja Sofia-opistossa: mitä eroja ja mitä yhtäläisyyksiä.

TO 24.3.

Kiirastorstai on vapaapäivä, mutta silloin sekä **27.3.** sunnuntaina seurasimme pääsiäiskulkueita, joista olimme saaneet paljon tietoa edellisen viikon Semana Santa-luennolla.

Keskustelua opiston toiminnasta ja mahdollisesta yhteistyöstä

Keskustelussa opiston johtajan Minna Kantolan kanssa vertailimme opistojemme käytäntöjä. Sofia-opistossa ylijäämän voi siirtää seuraavalle vuodelle ja muutenkin pienten ryhmien toimintaa kompensoidaan isompien ryhmien tuloilla. Oppitunnin hinta kuluineen on tällä hetkellä 33 e/45 min. Tulevana lukuvuonna aloitetaan käytäntö, jossa pienempien ryhmien kurssimaksu on korkeampi ja minimiopiskelijamäärä alempi.

Opisto saa vuosittain 83 000 eur harkinnanvaraista avustusta Suomen opetusministeriöltä, mutta leikkauksia on tulossa. Kannatusyhdistyksen jäsenyyttä markkinoidaan voimakkaasti, henkilöjäsenet 30 e/vuosi, yritykset 100 e. Jäsen saa 5 e:n alennuksen esim. fysioterapiasta.

Sofia-opistolla on myös ”Dias locos” eli hullut päivät, jolloin on tarjolla ilmaisia näytetunteja. Nämä tunnit ovat houkutelleet opiskelijoita kursseille, joilla on ollut aiemmin vähän kävijöitä. (Esim. äijäjooga on tällä tavoin lähtenyt nousuun).

Rantaa tullaan hyödyntämään yhä enemmän, esim. hiekkataidekurssi tulossa lapsille.

Opintomatoilla opettajan päiväpalkkio on 150 e. Kahdelta päivältä 250 e. Kurssien hinnoittelu ja matkojen järjestäminen sekä ryhmäkoon määrittely on Sofia-opistossa joustavampaa kuin meillä, koska opisto voi päättää näistä asioista itsenäisesti. Opistolla on hallitus, jonka kanssa asioista keskustellaan, mutta viime kädessä opiston johtaja päättää, miten toimitaan.

Siilinjärven kansalaisopistolta olisi mahdollisuus tuoda ryhmä Fuengirolaan, jossa Sofia-opisto tarjoaisi espanjan opetusta, kuvataidetta, liikuntaa, espanjalaisen ruuan kurssin ja opintomatoja/-matkan, kouluvierailu, vierailu espanjalaiseen kotiin sen mukaan, mitä opiskelijat haluaisivat joko erikseen räätälöitynä tai osana Sofia-opiston normaalia toimintaa. Suomesta ryhmä voi tulla Sofia-opistolle opiskelemaan myös oman opettajansa kanssa, jolloin opiston tilavuokra on 30 e/tunti. (Tai erillinen tarjous.) Kuvataidetta voi järjestää ulkona, jolloin esim. vain näyttely olisi opiston tiloissa. Tällainen kurssi voi olla myös yhteinen, eli osallistujia voisi olla molemmista opistoista. Kaiken kaikkiaan yhteistyömahdollisuuksia on paljon. Yksittäisillä opiskelijoilla on myös erinomainen mahdollisuus jatkaa Siilinjärven kansalaisopistossa alkaneita espanjan kielen opintojaan Sofia-opiston kevät-kesälukukaudella, jolloin meillä ei ole opetusta. Monet eläköityneet kielten opiskelijat viettävät myös osan talvikuukausista Aurinkorannikolla, jossa espanjan kielen opintojen jatkaminen tietyissä ryhmissä jopa saman oppikirjan pohjalta on mahdollista. Tällainen lomamatkaan yhdistetty opiskelu herätti jonkin verran kiinnostusta Siilinjärven kieliryhmissä.

Matkakertomus Saksasta

Job Shadowing 2.-16.5. (20.5.)2016

Anita Heino, Anne Miettinen, Mari Puttonen, Outi Remes, Anna Räsänen, Ulla Savolainen, Marja-Leena Viljakainen

Ma 2.5. Filderstadt/Stuttgart

Lähtö oli Kuopiosta maanantaina aamuvarhaiselle auringon hohtavassa paisteessa. Kuopiosta lensimme ensin Helsinkiin ja sieltä Frankfurtiin. Frankfurtista kaksi opettajaa jatkoi Stuttgartiin junalla ja loput vuokra-autolla. Iltapäivällä olimme kaikki perillä Stuttgartin esikaupunkialueella olevassa Filderstadtissa ja pääsimme

majoittumaan kahteen huoneistoon. Pian majoittumisen jälkeen lähdimme suunnistamaan kohti kaupungin keskustaa ja tutustumaan ympäristöön.

Kaupunki otettiin nopeasti haltuun: majoittuminen, julkiset kulkuvälineet ja ruokailu.

Päivä oli kaunis päivä, mutta niin kovin kylmä. Odottava tunnelma. Stuttgartin keskustan vilkas elämä imaisi heti mukaansa.

Matkustuspäivän kruunasi keskustan Verdin Rigoletto ulkoilmanäytöksenä. Kylmä tuuli kuitenkin söi kulttuurin nälkää ja elävä kaupunkikeskusta oli jätettävä.

Aamulla odottivat uudet haasteet...

Ti 3.5.2016 Oberaichen

Ensimmäinen tapaaminen yhteyshenkilöidemme kanssa oli sovittu Volkshochschulverbandin toimitiloissa Leinfelden-Echterdingenissä. Yhteyshenkilömme Andrea Bernert-Bürkle (EU-Projektberatung und Junge vhs) ja Julia Gassner ottivat meidät ystävällisesti vastaan aamukahvin merkeissä, jonka jälkeen Andrea esitteli seikkaperäisen perusteellisesti kansalaisopiston toimintaa Baden-Württembergin alueella. Kuusituntinen tapaminen käsitteli niin koko kouliutusjärjestelmän kuin Volkshochschulen ja EU:n yhteistyötä ja toimintaa Saksassa sekä mm. maahanmuuttajien koulutusohjelmia. Keskustelimme worksho-

pin hengessä kansalaisopistojemme yhtäläisyyksistä, eroista, mahdollisuuksista, tulevaisuudesta, taloudesta. Vertailimme tunnuslukuja, väestömääriä, kurssien ja tuntien lukumääriä, opiskelun ja kurssien hinnoittelua jne.

Runsaasti tietoa, ajatuksia, mutta leppoisassa tunnelmassa. Opistot muistuttivat toisiaan vaikka muutoin koulutusjärjestelmät Suomessa ja Saksassa ovat hyvinkin erilaisia. Opistojen yhteneväisyys selittyy sillä, että saksalaisen opiston malli on kopioitu suoraan Pohjoismaista.

Musiikinopettajiemme ja rehtorin yhteislaulu rikkoi hienosti luentopainotteisen päivän.

Faktaa Baden-Württembergistä, Stuttgartista ja Saksan kansalaisopistoista

Baden-Württemberg on väkimäärältään Suomea suurempi (6,5 milj. asukasta) ja osavaltion pääkaupunki Stuttgart 600 000 asukkaan kaupunki. Alue on yksi suurista teollisen Saksan keskittymistä. Täällä ovat mm. Mersun ja Porschen tehtaat ja kodinkonevalmistaja Bosch. Paljon on myös rakennusmateriaaleihin liittyvää teollisuutta. Työttömyysprosentti on n. 4 %. On enemmänkin työvoimapula ja siksi yritykset ottavat mielellään maahanmuuttajia töihin. Maahanmuuttajien määrä onkin suhteessa koko väestön määrään nähden huima (n. 10 %).

Saksan osavaltioilla on kullakin oma kansalaisopistojen keskusjärjestönsä, joiden rooli on mm. etsiä opettajia ja perehdyttää heitä kansalaisopiston opettajiksi. Järjestö on myös opistojen asioita eteenpäin ajava organisaatio kuten meilläkin, tosin pedagoginen puoli on selkeästi painotetumpi. He myös ohjaavat ja neuvovat opistoja erilaisissa esiin tulevista asioissa. Neuvovat tarvittaessa myös, mihin suuntaan opistoa tulisi kehittää.

Saksassa kansalaisopistojen syntyä kytkeytyi toisen maailmansodan jälkeiseen yhteiskunnalliseen tilanteeseen. Kansa piti opettaa ajattelemaan toisella tavalla kansallissosialismin jälkeen. Malli opistoihin haettiin Pohjoismaista. Vanhin opisto, Ulmin kansalaisopisto, on 70 vuotta vanha.

Saksalaiset kansalaisopistot tarjoavat hyvin laajan kurssikirjon. On ammatillista lisäkoulutusta, hyvin paljon kieliä mm. laaja maahanmuuttajien kielikoulutus, laajasti liikuntaa ja henkistä hyvinvointia, taideaineita, musiikkia ja kädentaitojakin. Tietotekniikkaa on myös.

Oleellista opistojen toiminnassa ovat monipuoliset ja laajat yhteistyöverkostot eri toimijoiden kanssa mm. koulut ja päiväkodit. Saksassa on menossa mm. vastaavanlainen ns. ehjän koulupäivän rakentamishanke koululaisille kuin Suomessakin. Saksassa on nyt muutoinkin puhaltamassa uudet tuulet koulumaailmassa, koska vanha, monimutkainen ja ei niin hyvin toimiva peruskoulu ollaan uudistamassa lähemmäs suomalaista systeemiä. Tämä johtuu kuulemma siitä, että politiikassa vaikuttavat tällä hetkellä uudistumismieliset vihreät.

Kansalaisopistot ovat kuten Suomessakin poliittisesti ja uskonnollisesti sitoutumattomia.

Opistot saavat rahoitusta valtiolta vain reilut 6 €/oppitunti (= 45 min). Palkkataso on tosin matalampi kuin meillä Suomessa eli n. 20 €/t. Myös kunta/kaupunki tukee opistoa taloudellisesti. Tuki-

en suhde pitäisi olla 1/3, 1/3 ja 1/3. Käytännössä oppilaat maksavat jo yli 50 % kuluista itse kurssimaksuina.

Yhteistä on kamppailu oppilaiden tavoittamisesta ja se, että naisia on 75 % oppilaista. Myös kilpailu yksityisen sektorin kanssa haittaa toimintaa. Koska opistot järjestävät laajasti myös urheilutoimintaa, on syntynyt kiistaa reviiereistä yksityisten kuntosalien ja seurojenkin kanssa.

Sellaisen kuvan sai opistomaailmasta, että se on kuin meillä yhdistettäisiin kesäyliopistot, avoin korkeakoulu ja kansanopistot kansalaisopistojen kanssa.

Ke 4.5. Stuttgartin kansalaisopisto

Stuttgartin VHS:n toimitiloihin ja ”päämajaan” tutustuminen. Teimme kansalaisopiston tiedottajan opastuksella kattavan informaatio- ja esittelykierroksen valtavan monipuolisessa, valoisassa ja toimivassa rakennuksessa, jonka sijainti oli Stuttgartin ydinkeskustassa, Rotebühlplatzilla. Paikkaa kutsuttiin myös nimellä Treffpunkt — tapaamispaikka kaikille. Ajatus koko kansan olohuoneesta oli erittäin kiva ja mukava, mutta myös ymmärrettävä, koska opiston tarjonta ulottuu useaan miljoonaan asukkaaseen lähialueella. Valoisan tilan huono puoli oli kuumuus, joka on todellinen riesa, kun opetus kuitenkin jatkuu aina heinäkuulle saakka.

Samoissa tiloissa oli myös pieniä näyttelytiloja, joissa esiteltiin jurytettyjä näyttelyitä. Näyttelyissä oli esillä joko omien opettajien töitä tai sitten aloittelevien, nuorien taiteilijoiden töitä. Valokuvauksen/plastisen sommittelun/taideaineiden johtava opettaja Rüdiger Flöge esitteli kansalaisopiston oman taidegallerian ja näyttelytilan sekä Nicolaus Schmidtin breakdancer -teemaan liittyvän upean valokuvanäyttelyn.

Opetustilat ovat myös hyvin valoisia, mutta kovin pieniä siihen nähden kuinka paljon opistossa on kursseja ja opiskelijoita.

Tietysti ryhmäkoot, joilla opiston eri opetusryhmiä pyöritetään, olivat melko pieniä. Minimimäärä oli noin 7-8 oppilasta, ja maksimikin oli vain 10-11 oppilasta. Puutyöhön varattu tila oli hyvin pieni

ja vaatimaton siihen nähden mihin me Suomessa olemme tottuneet.

Tiloissa oli myös erittäin hyvä ruokala, joka oli monen ohikulkijankin suosiossa. Perusteellisen kierroksen jälkeen lounastimme siellä vierailevan laulunopettaja Sylvia Reichin seurassa, jonka kanssa musiikinopettajat jatkoivat päivää hänen tuntejaan seuraten. Taide-

aineiden opettajat pääsivät samaan aikaan tutustumaan kokeelliseen akryylimaalaukseen.

Akryylimaalausryhmää veti Zjelko Bozicevic. Mukana oli vain naisia, iältään 50+. Muutama aloittelija, muutama pidempään harrastanut, joku jopa 11-vuotta. Aiheet olivat niin esittäviä, kuin ei-esittäviäkin. Yhtä monta maalaustapaa, kuin on maalaajaakin. Hyvin oli kotoisa tunnelma.

Tuntimäärät ryhmien opetuksessa olivat vuositasolla samaa luokkaa kuin meilläkin eli noin 66 tuntia per vuosi.

Hinta kuitenkin, vaikka olisi miten subventoitua, suht' korkea suomalaiseen hintatasoon verrattuna. Mm. maalausryhmän kurssimaksu tuolle 66 tunnin kurssille oli 199 euroa. Maksu kuitenkin sisälsi materiaalmaksua 32 euroa, mikä meillä lasketaan kurssimaksun päälle. Stuttgartissa kylläkin materiaalmaksulla katettiin vain käytetyt värit ja ehkä käytössä oli joitakin kolhuisia siveltimiä, mutta mm. maalauspohjat jokainen hankki itse. Ja suurimmalla osalla oli omat siveltimet käytössä...

Oppilaat kertoivat, että he opiskelivat mielellään Zjelkon ryhmässä, koska hän antoi vapauksia maalata sitä mitä kukin tahtoo ja hän opettajana antoi tilaa kaikille oppilaille ja kaikille maalaamisen tavoille.

Musiikin opettajat pääsivät siis seuraamaan Silvia Reichin laulun opetusta ensin yksilöopetusta, sitten ryhmäopetusta. Silvia kertoi ennen opetuksensa alkamista vähän laulutekniikasta, mitä hän käytti opetuksessaan.

Sylvian oppilas oli aika aloittelija. Ääniharjoitukset alkoivat monesti g- tai b-kirjaimella. Sillä saatiin sulku äänihuuliin. Sylvia ei paljon korjannut, eikä kommentoinut oppilaansa tekemistä. Itse laulun aikana oppilas liikehti ja heilutteli käsiään, jolla haettiin mahdollista rentoutta.

Sylvian lauluryhmä oli kaikille tarkoitettu. Sinne sai tulla siis ihan laulutaidotonkin. Kyllä ryhmän jäsenet osasivat kuitenkin laulaa jonkin verran, kuka paremmin, kuka huonommin. Ensin Sylvia teetti yhteisiä harjoituksia ja sitten jotkut saivat harjoitella yksinkin. Lopuksi osa porukasta lähti pois ja loput lauloivat laulua yksin. Sylvia oli kannustava ja ei puuttunut esim. rytmi- tai melodian virheisiin.

Illalla musiikin opettajat kävivät vielä "Kansainvälisessä kuorossa". He luulivat siellä olevan eri maista muuttaneita kuorolaisia, mutta huomasivat pian kansainvälisyyden tarkoittavan, että laulut olivatkin eri maista. He lauloivat kuoron kanssa mukana. Kuoronjohtaja teetätti ensin hengitys- ja rentoutusharjoituksia, sitten äänenkäytön harjoituksia. Lopulta siirryttiin lauluihin. Siellä oli tuttuakin lauluja, kuten Dona nobis pacem. Lopuksi Ulla ja Anna -opettajamme esittivät kuorolle Karjalan kunnailla ja Vem kan segla -laulut. Kuorolaiset ja kuoronjohtaja tykkäsivät kovasti. Heille luvattiin paikka kuorossa milloin vain! Opettajamme jättivät kaikki mukana olleet kuorosovitukset kuorolle. Saavat nyt sitten ohjelmistoonsa suomalaistakin kuoromusiikkia.

Tämän kuoronjohtajan kaikki tekeminen tuntui tutulta, hyvin samanlaiselta kuin mitä itsekin teemme. Siksi kai se tuntuikin hyvältä.

To 5.5. Ludwigsburg

Helatorstaina oli koko Saksa kiinni, joten myös koulujen ovet oli suljettuna. Oli aika keksiä jotain muuta puuhaa kuin työn varjostusta. Tähän muuhun soveltui hyvin tutustuminen Stuttgartista koilliseen olevaan Ludwigsburgin kaupunkiin ja sen kuuluisaan linnaan. Linna oli valtava näyttävine puutarhoineen. Kierrokset linnassa sai tehdä vain oppaan kanssa ja jokaiseen museoon piti ostaa oma lippunsa. Myös puutarhaan tutustumisesta piti maksaa erillinen pääsylippunsa. Onneksi löysimme pieniä yksityiskohtia, jotka jäivät riemastuttavasti mieleen...

14

Ei tiennyt arkkitehti 1600—luvulla että joku päivä pitäisi kauniisiin kattofreskoihin virittää myös sähköt!

Upea keli helli kulkijoita, joten sivistyskulttuurin lisäksi oli myös aikaa tutustua ruokakulttuuriin.

Parsa-aika oli parhaimmillaan ja viinit maukkaimmillaan. Vanhat saksalaiskaupunkien torit olivat pyhäpäivänä täynnä paikallisia nauttimasta ihanasta illasta. Puheensorinaan, kirkonkelloja ja taivaansineä

—voisiko olla elämä enää mukavampaa!

Pe 6.5.2016 Stuttgart

Perjantaina, lomapäivän jälkeen, kokoontui Stuttgartin opiston tiloissa akvarellimaalausryhmä opettajansa Sylvia Faragón johdolla.

Opettajana Sylvia oli hyvin rauhallinen, pedantti ja perinteinen akvarellimaalauksen opettaja. Omaa uraa jo vuosia takana, useita näyttelyitä, ja sitä kautta vahva asema omalla alallaan.

Opetus ryhmässä oli hyvin perinteistä, perustui behaviorismiin. Opettaja näyttää ja oppilaat toteuttavat opettajan näkemyksen. Osaa töistä opettaja piti liian vaativina oppilaille, joten niitä ei tehty ryhmässä.

Ryhmää perjantaipäivän inspiroi taiteilija nimeltään Mihael Buthe ja hänen abstraktit maalaukset. Opettaja esitteli konkreettisesti eri tekniikoita, joita kukin oppilas noudatti sen mukaan riippuen siitä, kuinka kokenut maalari oli.

Lopussa kuvat katsottiin yhdessä, mutta paikoin tuntui hiukan vie-

raalta kommentointi töistä, jotka kaikki olivat samanlaisia. Arvioidaanko sitä, kuka on saavuttanut eniten / pisimmälle sen mitä oli alkuperäisessä kuvassa? Kurssimaksu oli 120 euroa / 10 kertaa / 10 hlöä. Ryhmä kokoontui perjantaisin aamupäivisin.

Pe 6.5. Stuttgart

Perjantaina opettajat hajaantuivat eri puolille Stuttgartia. Musiikinopettajien ja rehtorin oli tarkoitukseni mennä musiikin tunnille Stuttgartin kansalaisopistoon kuuntelemaan. Pianotunnin piti alkaa klo 13.45. Olimme ajoissa paikalla, mutta ketään ei ilmaantunutkaan. Arvelimme, että välipäivän takia tunti oli varmaankin peruttu. Vietimme päivän sitten keskustassa ostoksia tehden.

Taideopettajat tekivät taidetarvikeostoksia Fellbachissa, eksyivät Schwabstrasselle ja päätyivät barokkikonsertti Feuerseen kirkkoon.

Kädentaitojen opettaja vietti museopäivän käyden mm. kaupungin taidegalleriassa, alueen kansallismuseossa ja taidemuseossa. Alueen museotarjonta on enemmän kuin koko Suomessa, ainakin tuntuu siltä. Museot olivat suuria ja nähtävää oli paljon, samana päivänä kolme isoa museota oli ehkä liikaa, mutta kun hän oli hankkinut Stuttgartin eli kortin jolla pääsi eri museoihin ilmaiseksi, hän halusi käyttää sitä mahdollisimman paljon.

La 7.5. Stuttgart

”Farbe-Fläche-Experiment” - viikonloppukurssi Zjelkon tapaan. Taideaineiden opettaja osallistui kurssille lauantaiamuna. Kolme miestä, neljä naista. Yksi miehistä oli saanut kurssin lahjaksi perheeltään, koska on aina halunnut tehdä taidetta ja vieläpä kokeellista ja elämyksellistä taidetta.

Moni maalaus syntyi kerroksittain konepahvipohjille tai paperille. Keskittyminen työntekoon oli käsin kosketeltavaa.

Opiskelijat olivat hyvin kiinnostuneita myös minusta ja meidän vaihdosta. Moni puhui suhteellisen sujuvaa englantia ja into kertoa omasta työstään oli juuri sen mukaista kuin koko tunnelma tunnilla—vapautunut ja hyvin innostunut.

Lauantaipäivän ensimmäiset tunnit kuluivat upealla akryylimaalauksen kurssilla, josta opettajamme poimi monia ideoita myös omaan opetukseen ja opetuksen kehittämiseen. Loppupäivän ohjelma olikin sitten vapaata kuin taivaan linnuilla.

Lounas kauppahallin ravintolassa. Parsaa. Lämpöä 26 astetta. Aurinkoa ja mieltä hellivää lämpöä.

Ihana ilta kauniissa Tübingenissä, yhdessä Saksan vanhimmista yliopistokaupungeista. Värikkäitä rakennuksia, vanha kaupunki joka kasvoi jokivarressa pienen kukkulan päälle. Kulttuurien yössä mukana niin musiikkia, teatteria kuin vaikkapa sirkusta. Nautinnollista!

16

Me muut lähdimme retkelle Schwarzwaldiin vuokra-autollamme. Lähdimme aamulla ajamaan n. 130 km päässä olevaa Tribergin kylää, jossa on Saksan korkein vesiputous. Tarkoitus oli myös ulkoilla hieman. Paikka oli kuuluisa myös käkikelloistaan. Kiipesimme katsomaan putousta. Kiersimme myös pienen kävelylenkin lähimaastossa. Nautimme paikallisessa hotellikahvilassa Schwarzwaldin kirsikkakakut. Kävimme tutustumassa lähistöllä olleeseen kirkkoon, minkä jälkeen söimme ennen paluumatkaamme. Kuvia tuli otettua paljon.

Su-ti 8.5.—10.5. Nagold

Sunnuntaina 8.5, äitienpäivänä, suuntasimme kohti Nagoldia, jossa viettäisimme kaksi ja puoli seuraavaa päivää. Sunnuntaina tutustuimme keramiikkamarkkinoihin kauniissa ja lämpimässä kelissä. Tapasimme myös paikallisen kontaktihenkilömme Dorothee Müllerin sekä VHS Baden—Württembergin kulttuuriaineiden koordinoijan Julia Gasnerin, johon olimme tutustuneet jo liiton toimistossa käydessämme. Tutustuimme yhdessä kaupungin keskusta-alueeseen, kuulumme Nagoldista paljon faktoja ja söimme lopuksi päivällisen yhdessä ennen kuin viisi meistä palasi vuokra-autolla takaisin Filderstadtin.

Ma 9.5. Nagold

Aamun ensimmäinen vierailukohde oli Nagoldin musiikkiopisto. Tutustuimme ensiksi siellä koulun johtaja Florian Hummelin opastuksella taloon ja sen toimintaan. Kansalaisopiston alaisuudessa toimivaan kouluun pääsee ilman pääsykokeita. Heillä ei myöskään ole tutkintoja, mutta jos haaveilee muusikon urasta, täytyy osallistua kilpailuihin ja sitä kautta saada mainetta. Koulu sijaitsee vanhassa myllyssä, joka oli remontoitu ja äänieristetty musiikkikäyttöön. Koulussa voi opiskella niin klassista kuin jazz-musiikkiakin. Myös aikuisopetusta oli tarjolla. Koululla oli oma orkesteri ja he pitivät kaikille yhteismusisointia tavalla tai toisella. Tämä kuulosti mielestäni todella tärkeältä poin-

tilta. Heillä on myös ystävyyskuntatoimintaa mm. Slovenian kanssa. Nuoriso-orkesterit vierailevat toistensa luona vuosittain. Orkesteri osallistuu myös suurempiin, jopa kansainvälisiin katselmuksiin.

Me esittelimme myös omaa toimintaamme ja vertailimme toimintatapojamme. Sovimme, milloin ja kenen tunteja musiikinopettajamme tulevat seuraamaan musiikkiopistoon iltapäivällä.

Musiikkikouluvierailun jälkeen siirryimme Nagoldin VHS:n päätoimipaikalle. Talo oli entinen posti, joka oli vasta pari vuotta sitten remontoitu täysin opistotaloksi. Se olikin perin moderni. Dorothee esitteli meille lisää Nagoldin kansalaisopistoa ja sen toimintaympäristöä. Nagold järjestää opetuksen mm. kahdeksaan muuhunkin pikkutaajamaan, yhteensä noin 60 000 asukkaan alueelle. Itse Nagold on 22 000 asukkaan pikkukaupunki. Toiminnan volyymilta olemme melko samansuuruisia, jos vertaa Nagoldin taajamaan ja Siilinjärvelle järjestettyä opetusta. Mutta kun mukaan lasketaan nuo muutkin kylät, niin toiminta suurenee moninkertaiseksi.

Lounaan jälkeen taideaineiden opettajat ja rehtori siirtyivät lasten taidekoulun puolelle ja musiikinopettaja Musiikkikoululle. Kuvataidekoululla tutustuimme n. 6-vuotiaiden ja n. 9-10-vuotiaiden taideryhmiin. Seurattavina oli kaksi eri opettajaa. Rainer -nimisen opettajan ryhmässä tehtiin valottuneelle valokuvapaperille maalaus ja sen jälkeen he askartelivat minions -naamarit kartongista.

Naisopettajan ryhmässä ihan pienet syventyivät arkkitehti Hundertwasserin innoittamina kirkkaisiin väreihin ja valuviin muotoihin. Naisopettajan ryhmässä myös tunnin alussa oli hetki, jolloin keskusteltiin, mitä kuuluisia arkkitehtejä he muistavat ja miten tunnistaa Hundertwasserin suunnittelemat talot. Sen jälkeen maalattiin pyöreitä muotoja ja kirkkaita värejä peiteväreillä (kai). Myös me seuraajat saimme maalata omat näkemyksemme.

Ryhmissä oli nähtävissä, mitä pienimmistä oppilaista oli kyse, sitä enemmän melko paljon valmiiksi tekemistä tai runsasta opettaja-apua. Toisaalta ryhmäkoot olivat hyvin pieniä, joten vaativampiakin töitä olisi voinut odottaa tehtävä. Toista ryhmää veti miesopettaja. Voisi kuvitella, että juuri hänen vuokseen luokkatilaa hallitsivat melko runsaat puuntyöstövälineet, vaikka siis kyseessä oli kuvataidekoulu. Mutta koska käsityökoulua ei ole erikseen, limittyvät lasten opetuksessa niin kuvataide kuin käsityökin sulassa sovussa.

Virittelimme useiden opettajien kanssa keskustelua mahdollisuudesta tulla myös vastavierailulle Suomeen.

Lasten kuvataidekoulun tunnit vaihtuivat melko pian uusiin ryhmiin ja uusiin tehtäviin. Päivän aikana vierailimme yhteensä kolmessa lasten ryhmässä ja yhdessä aikuisten ryhmässä. Viimeinen oppitunti olisi päättynyt klo 21.30, mutta koska päivällä oli jo ”pohjia”, luovutimme jo yhdeksän aikaan. Vain käsityöopettajamme Outi ja taideopettajamme Mari jäivät aikuisten iltaryhmään, koska he yöpyivät Nagoldissa.

Aikuisten ryhmä, johon tutustuimme, oli piirustusryhmä. Hyvin paneutuvaa opetusta, pedanttia ja innostunutta. Sekä teoriaa että käytäntöä. Osallistuimme opetukseen muun ryhmän mukana, mikä oli mukava kokemus, mutta hyvin uuvuttavaa, koska osallistuminen oli viimeinen ”teko” päivän päätteeksi. Opettaja kuitenkin on innokas verkko-opetuksen käyttäjä, joten uskoisin että tästä voisi saada syksyllä aikaan jotakin uutta ja yhdistävää ryhmien välillä. Ajatus jätettiin molemmin puolin hautumaan ja Dorothee Müller on saanut sähköpostia ajatuksista, jotta voisimme syventää yhteistyötä.

Nagoldin parasta antia oli ajatukset yhteisprojekteista, jota voisi myös meillä toteuttaa esim. koulujen, kulttuuritoimen, nuorisotoimen kanssa. Tämä kuitenkin vaatisi selkeää resursointia tähän koordinoitavuuteen, jotta verkoston voisi luontevasti muodostaa. Näiden ohjelmien myötä kuitenkin voitaisiin saavuttaa parempaa/runsaampaa näkyvyyttä, joka totta kai myös vahvistaisi meidän asemaamme ja koko kuvataidekentän asemaa.

Iltapäivällä musiikinopettajat pääsivät seuraamaan laulunopettaja Barbara Ehmännin opetusta Musiikkiopistolle. Ensinnäkin Barbara tuntui heti tosi mukavalta ja meillä oli samantasoinen englannin kielentaso, joten ymmärsimme toisiamme jo puolesta sanasta.

Barbaralla oli monen ikäisiä oppilaita. Nuorin oli 5- ja vanhin 70-vuotias. Oppilasaines muodostui monen tasoista oppilaista. Eräs nuori tyttö oli huippulahjakas ja hänestä kuulemme vielä. Pieniä oppilaita Barbara kutsui laulutunnille mieluusti kahdestaan. Hän painotti, että oppimisen tuli olla hauskaa ja ei liian vakavaa. Lapsille ei opetettu laulutekniikkaa, vaan opetus keskittyi melodioden, harmonioiden ja musiikin oppimiseen yleisellä tasolla. Noin monen ikäisten oppilaiden opettaminen vaatii kyllä paljon suunnittelutyötä.

Barbaralla oli muuten samanlainen opetustyyli kuin Ulla-opettajallamme. Ensin tehtiin tekniikka-harjoituksia huolella ja aina korjaten, jos ei heti onnistunut. Sitten harjoiteltiin lauluja. Barbaralla oli kivoja kevyen musiikin lauluvihkoja, joissa oli tausta-cd:t. Niitä musiikinopettaja ajatteli tilata heti meidänkin opistollemme.

Barbaran laulutyyli on klassinen ja hän on mezzosopraano. Nyt kuitenkin monet oppilaat haluavat laulaa myös kevyempää musiikkia, joten sitäkin hän opettaa taitojensa mukaan. Saman suuntaus on myös meillä, aika harva haluaa enää laulaa klassista.

Nyt tuntui, että oli ensimmäinen päivä, jolloin pääsi seuraamaan oikeaa oman alan opetusta!

Ti 10.5.2016

Kaksi opettajistamme yöpyi Nagoldissa, mutta muut tekivät tiistaille treffit Nagoldiin klo 14. Opistotyön seuraamista meillä ei sille päivälle ollut, mutta Dorothee järjesti vierailun läheiseen keskiaikaiseen pikkukaupunkiin Altensteigiin erään taiteilijan galleriaan. Taidehallin omistaja Hermann Unsöld otti meidät lämpimästi vastaan ja viihdyimme kuuntelemassa ja ihmettelemässä taidehallin historiaa mukavissa tunnelmissa. Galleria oli schwarzwaldilaisen vuoristokylän keskustassa ja se oli rakennettu vanhaan rakennukseen, jossa oli ollut sen historian aikana talli, sikala, kengitysepän paja ja myös teräsvalimo, jossa oli valmistettu mm. aterimia. Galleriassa oli työpajatilaa kursseja

varten ja myyntinäyttelytila. Paikan omistaja oli hankkinut ja kunnostanut paikan eläkkeelle jäätyään. Kunnostuksessa olikin mennyt muutama vuosi. Tiloja sai myös vuokrata juhlien pitopaikaksi.

Hermann kertoi myös Altensteigin 900-vuotisjuhlavuoden projekteista vuosi sitten. Hän oli johtanut projektia, jossa oli valmistettu 900 ihmispään kuvaa ja tehty värikäs aita eri tavoin kuvioituista laudoista reunustamaan erästä kulttuuripolkua. Tämän jälkeen kävimme katsomassa kaupungin mäen päällä olevaa vanhaa oppilasasuntolaa, jossa oli keramiikkaluokka lasten taidekoulun käytössä. Asuntolassa toimi tällä hetkellä turvapaikanhakijoiden vastaanottokeskus ja luokka on muuttamassa sieltä pois. Taidekoululle on nimittäin valmistu-
massa aivan uudet tilat ns. Herrenhaus, miestentalo, aivan lähelle kylän vanhaa linnaa. Sinne tullaan keskittämään koko taideopetus Altensteigissa. Kävimme katsomassa myös vanhaa linnaa, jota pääsimme ihastelemaan lähinnä vain ulkopuolelta, koska se oli kiinni.

19

Jo saapuessamme kylälle ihmettelimme tien varressa olevia suuria tukkeja, joita kasteltiin sadettimilla. Paluumatkalla sitten pysähdyimme ja asia selvisi. He uittavat yhä tukkeja Neckar -jokea pitkin. Kävimme katsomassa joessa paikkaa, jossa oli olemassa vielä vanha sulku ja selvitys tukkien ja muiden tavaroiden kuljetustekniikasta joessa. Samassa yhteydessä oli myös pajuköyden tekopaikka. Pajut kuumennettiin ensin pitkässä uunissa, minkä jälkeen niistä kierrettiin köyttä.

Musiikinopettajat menivät suoraan musiikkiopistolle seuraamaan omia opettajiaan eivätkä olleet meidän muiden mukana. He pääsivät taas seuraamaan Barbaran opetusta, jolla on joustavat tavat opettaa. Esim. yksi isä ja äiti kävivät laulutunnilla ja pieni vauva ja leikki-ikäinen lapsi olivat mukana. Tuntui, että Barbara tunsu kaikki perheet ja jos äiti tai isä oli käynyt laulutunnilla, niin lapsetkin tulivat jossakin vaiheessa tunnille.

Tänään opetus jatkui, kuten eilenkin. Ennätimme jutella vähän oppilaiden vaihtuessa, vaikka oppilaat tulivatkin putkeen ilman taukoja. Vaihdoimme myös sähköpostiosoitteita Barbaran kanssa.

Viiden jälkeen tapasimme kaikki Nagoldin VHS:n pääpaikassa ja hyvästelimme Dorotheen ja myös Julian.

Musiikiopettajat lähtivät sen jälkeen Nagoldista Stuttgartiin bussilla ja S-bahnilla. Pientä välipalaa syötyään heillä tulikin kiire konserttiin Kulttuuri- ja kongressikeskus Liedhalliin, joka sijaitsikin vähän eri paikassa, missä olivat sen kuvitelleet sijaitsevan. He ennättivät juuri istua konserttisalin penkkiin, kun orkesterin jäsenet alkoivat astella lavalle.

Ohjelmassa oli mm. Beethovenin 5 sinfonia. Sali oli upea ja orkesteri soitti hienosti. Mahtavaa päästä nauttimaan tällaisista musiikkielämyksistä

Ke 11.5. Brackenheim

Keskiviikkona tutustumiskohteena ei ollut niinkään koulu vaan taiteilijan työhuone, jota käytetään myös opetuksessa ja muussa kurssitoiminnassa. Opettajan nimi oli Ingrid Frank ja paikkakunta oli nimeltään Brackenheim.

Hyvin kansainvälinen opettaja, käy opettamassa eri puolilla Saksaa ja maailmaakin, yhteyksiä mm. Italiaan, Aasiaan, Etelä-Amerikkaan. Toimii aktiivisesti kudonnan opettajien ammattijärjestössä ja osallistumassa kudonta-alan messuille Berliinissä heinäkuussa. Hän välittää niin materiaaleja kuin välineitäkin. Tuotteet ovat kuvakudoksia, mattoja, käytössä niin pystykangaspuita kuin tavallisen tyyppisiä, niissä tosin sidokset tapitetaan levyille, eikä sidota polkusia, mahdollistaa monimutkaisia sidoksia, kun ei polkusten määrä ole haittana, mutta työläs, kun jokainen kude tapitettava erikseen kunnes alkaa taas toistua esim. kudekuviollisissa palttina jokaiseen väliin. Opetuskäy-

tössä pääasiassa näppäräkäyttöiset kudontakehykset, jotka hän tuo maahan Italiasta. Kurssit ovat n. 40 tuntia mittaisia, 20 min loimen laitto ja sitten kutomaan, tehtävinä erilaiset tiskirätit, pyyhkeet, kuvakudokset. Lyhyet kurssit pakottavat kehyksien käyttöön, vaikka ymmärsin, että hänen kangspuidenkin käyttö on kurssilaisille mahdollista. Mutta kehyksien käyttö mahdollistaa kurssien pidon liki missä vaan.

Kohde oli opettavainen siinä mielessä, että taiteilija/opettaja voi pitää osassa työhuoneessaan niin kauppaa kuin opetustilaa ja toimia siten oman työnsä ylimpänä herrana. Ongelmallista tämä oli tietysti sen suhteen, että kun kurssveja pidettiin opettajan omissa tiloissa myös hänen välineistään ja tiloistaan tuli opiston tiloja ja välineitä, mutta ilman korvausta.

Tekstiilityö yleensäkin on melkoisessa lapsipuolen asemassa. Sitä opetettiin suhteellisen harvoissa paikoissa ja / tai lyhyitä aikoja sekä pienimuotoisia töitä. Tämä lienee merkittävin ero meidän opetukseemme, jossa tekstiilityöllä (etenkin kudonnalla) on vahva asema.

Mutta paikka ja ympäristö olivat hyvin inspiroivat. Se tietysti mietitytti, että miten tai ketkä oppilaat tulevat Brackenheimiin, koska paikka sijaitsi ulkona kaikesta julkisesta liikenteestä. Mutta niinhän meilläkin on Räimän takamaat hyvin monen ihmisen ulottumattomissa. Ehkä se mysteerin ydin onkin liiketoiminnassa: miten asiakkaat löytävät Brackenheimiin?

Musiikinopettajat seurasivat jälleen Sylvian opetusta Stuttgartin kansalaisopistossa. Sama, viime viikollakin ollut oppilas saapui taas laulutunnille. Tämä kerta ei tuonut oikeastaan mitään uutta viime kertaan verrattuna.

Keskiviikkoillan kruunasi oopperailta - Tosca. "Vissi d'arte, vissi d'amore" värisytti ja kasteli väistämättä silmäkulman. Ja ehkä kaksikin...

To 12.5. Filderstadt

Aamulla meni rehtori musiikinopettajien, Ullan ja Annan mukana Filderstadtin Musiikkikouluun tutustumaan. Tapasimme koulun rehtorin Maria Fidlerin ensimmäiseksi. Hän esitteli kouluansa ja sen monipuolista toimintaa. Heillä on kuudetta vuotta käynnissä ns. Laulava koulu –hanke, jossa musiikkikoulun opettaja kiertää alueen alakouluja pitämässä lauluhetkiä koko koululle kerran tai kahdesti viikossa. Jokainen koulu opettelee sekä yhteisiä että myös muutaman oman laulun ja laululeikkejä. Kevätlukukauden loppuksi kaikki lapset ovat laulamassa yhdessä joko stadionilla tai Filharmonie –konserttitalossa. Tuhansia laulavia lapsia yhdessä on varmasti vaikuttava kokemus. Lapsia laulattava opettaja kouluttaa myös alakoulujen opettajia laulamaisessa ja äänenmuodostuksessa. Laulavalla koululla on myös oma tunnuslaulunsa leikkeineen, jonka kaikki osaavat. Se, miksi Laulava koulu on kehitetty, liittyy yhteiskuntaan ja maahanmuuttajiin ja oppimiseen. Laulaminen hoitaa sisäisesti ja auttaa lapsia koulussa ja maahanmuuttajia integroitumisessa. Lapset ovat silmin nähden hyvin innostuneita.

Samalla pihalla olleen koulun vierailun jälkeen lähdimme pian kohti Filderklinikiä, joka on paikallinen suuri sairaala. Muutoin se on kuin mikä tahansa sairaala, mutta sillä on antroposofinen tausta. Arkkitehtuuri ja terveyttä tukevat terapiat kuuluvat steinerilaiseen ajatteluun. Kaikki potilashuoneet avautuivat Schwäbische Albien suuntaan. Sisällä oli viherkasveja ja taidetta.

Tapasimme sairaalassa eurytmiikkaa opettavan suomalaisen Pirkko Ollilaisen. Hän oli varmaan jo noin 70-vuotias iloinen karjalaissyntyinen nainen. Uskomaton persoona. Oikea maailman kansalainen. Opettaa ympäri maailmaa. On ollut perustamassa myös tätä sairaalaa ja kuulunut sen johtokuntaan pitkään. Kävimme tutustumassa hänen johdolla koko sairaalaan ja mm. musiikkiterapiahuoneeseen ja sen terapeuttiin. Niin paljon soittimia emme ole ikinä nähneet yhtä aikaa. Lyömäsoittimia, erilaisia kielisoittimia, puhaltimia ym. Söimme myös sairaalan ruokalassa.

Iltapäivällä musiikin opettajat seurasivat yhden pianonsoiton opettajan työskentelyä. Hänen opetuksessaan oli huomioitu myös Aleksander-teknikka. Opettajalla oli hyvä ote oppilaisiinsa ja hänen opetuksensa tuntui myös tutulta, samantapaiselta mihin Suomessakin on totuttu.

Retkemme jälkeen tulimme asunnollemme ja melko pian lähdimme sitten kohti Taidekoulua. Siellä meidät otti vastaan koulun johtaja Ali Schüler. Tutustuimme koulun toimintaan ja mm. tekstiilitöiden opettajaan ja puutöiden opettajaan sekä maalauksen opettajaan. Kaikkien lähestymiskulma oli taiteellinen. Lapset olivat n. 10-vuotiaita. Ali vei meidät myös opettajien taidenäyttelyyn. Näyttely oli kerrassaan upea.

Saimme siis ensikosketus Filderstadtin kuvataidekouluun. Kuvataidekoulua johdettiin hyvin intohimoisesti taide edellä. Koulutila oli vanha koulu, joten se oli äärimmäisen soveltuva kuvataidekoulutoimintaan. Opetusta oli kaikille ikäryhmille ja ryhmiä oli useita. Opettajia koulussa on noin 100 ja kaksi päätoimista henkilöä jotka pyörittivät koulun toimintaa. Oppilaitakin oli siis useampi sata.

Nagoldissa oltiin hyvin pitkälle sitä mieltä, että esim. äiti-lapsi-kuvataideryhmät ovat lähinnä äitien terapiaryhmiä, kun taas Filderstadtissa vannottiin hyvin pitkälle sen nimiin, että kaikki taideopetus on tarpeellista. Ikään katsomatta. Näin ollen eri puolilla maata suhtaudutaan eri tavoin kuvataiteen opetukseen ja sen merkitykseen yksilön kasvussa. Meillä tunnustetaan ”filderstadtilaista” mentaliteettia, jossa taide kuuluu kaikille ja siihen kasvatetaan tai kasvetaan kodin ja vanhempien avun ja esimerkin mukaan.

Hyvin pienen huilin jälkeen lähdimme taas kaupunkiin, tällä kertaa Bix -klubille soul/jazzkonserttiin. Siellä esiintyi Soul Diamonds -ryhmä. Musiikki oli oikein mukavaa kuultavaa, letkeää ja mukaansa tempaavaa! Tunnelma oli tiivis ja hikinen ja paikka aivan täynnä. Sieltä palasimme vasta puolen yön jälkeen, koska junia kulki kovin harvaksen siihen aikaan.

Pe 13.5. Filderstadt, Sindelfingen, Stuttgart

Aamulla oli taas herätys puoli kahdeksan, kun rehtori ja musiikinopettajat lähtivät jälleen Musiikkikoululle. Nyt tutustuimme Pramuun eli Praktische Music –hankkeen toimintaan. Yli 11-vuotiaat lapset tulevat kahdesti viikossa 45 minuutiksi harjoittelemaan instrumenteilla, jotka

omistaa musiikkikoulu. Tammikuussa alkanut projekti alkoi kuuden viikon orientaatiojaksolla, jossa jokainen lapsi kokeili kaikkia soittimia (kitarat, jousisoittimet, puhaltimet, lyömäsoittimet) ja sai musiikin teoriasta ja kustakin soittimesta perustiedot. Sen jälkeen he saivat laittaa suosikkijärjestykseen soittimet. Tämän jälkeen opettajat alkoivat muodostaa lapsista soitinryhmiä. He valitsivat harjoiteltavan kappaleen ja ilmeisesti tekivät myös sovituksen. Tarkoitus on, että lapset esittävät teoksen yhdessä heinäkuussa. Kävimme seuraamassa jousisoitinryhmää ja käyrätorviryhmää. Lapset, jotka eivät olleet koskaan aikaisemmin soittaneet kyseisiä soittimia, olivat jo edistyneet ihan hyvin. He harjoittelivat Vivaldin neljää vuodenaikaa. Jokainen soitinryhmä esittää myös oman kappaleensa kesän esityksessä.

Lapset voivat harjoitella vain yhteisen musisoinnin yhteydessä, koska eivät saa soittimia kotiinsa välillä.

Pramun jälkeen menimme rehtori Marian kyydillä toiseen kouluun tutustumaan vuorostaan sen koulun Bewegende und Singende Schule –tuntiin. Nyt olivat mukana myös päiväkodin lapsia ja vanhempia. Koulun oma musiikinopettaja ja rehtori olivat myös mukana laulattamassa. Riemu oli aivan yhtä suuri kuin eilisessä koulussa. Koko koulu salissa lauloi sekä pianon että levyn säestyksellä. Tämä kuten eilinenkin koulu lauloi kaanonissa muutaman laulun. Tunnusmusiikkina on Unsere Schule ist bewegt.

Kiiruhdimme vielä toiseen kouluun, joka vietti 50-vuotisjuhlia. Sama opettaja oli jo johtamassa kuoroa paikan päällä. Näimme juhlasta osan. Koulun rehtori piti puheen kuten myös kaupungin johtaja. Hän oli nuori mies, joka sai Marialta kiitokset uudistushalustaan.

Kädentaitojen opettaja tutustui saksankieliseen kudontamuseoon Sindelfingenissä. Museo toiminee osittain talkoovoimilla, koska se on auki vain perjantaisin, viikonloppuisin ja pyhäpäivinä klo 15-18. Museolla toimii kaksi kudonnanammattilaista, opettajaakin, mutta eivät olleet paikalla vaan pitämässä kurssia toisaalla. Teollisella kudonnalla ja langanvalmistuksella pitkät perinteet Sindelfingenissä, vientiä ympäri maailmaa, mm. kirjontakankaita Suomeenkin. Museolla oli myös kaksi kudontapajaa, joissa oli samantyyppisiä kangaspuita kuin Suomessakin, mutta myös teolliset kangaspuut. Opetustiloissa oli paljon erityyppisiä materiaaleja. Tila on ehkä ollut aiemmin kudontalan koulu. Ingrid Frank kertoi käyneensä kudontakoulun juuri Sindelfingenissä. Nykyään siellä pidetään kursseja niin aikuisille kuin lapsillekin. Nämä tiedot kuvien ja videon katsomisen sekä tiloihin tutustumisen perusteella, koska paikalla ei ollut englannintaitoista henkilöä.

Taideopettajat vierailivat Staatsgalerie Stuttgartissa. Se oli viikon kolmas ja viimeinen museo. Väsymystäkö? Ei – sillä gallerian upeat näyttelyt herättivät jälleen taiteen merkityksellisyyden sisälämme. Chirigo, impressionistit, Staatsgallerien peruskokoelmat, Picasso, Monet, Renoir, Klein, Matisse ja moni moni muu sykehdyttävä klassikko.

La 14.5.

Vapaapäivä ja vapaa-aikaa. Ostoksia ja viimeinen konsertti Linnanaukiolla. Taide ja musiikki ovat täyttäneet kaksi viikkoa oppimismatkaamme. Esittelyt, tutustumiset, Job Shadowing -kokemukset, uusiin ihmisiin ja oppimisympäristöihin tutustumiset täyttävät vapaapäivänäkin ajatukset ja juttujen aiheet.

Su 15.5.

Eteläisen Saksan kylpyläkulttuuriin ´sukeltaminen´. Lähes koko porukka hyppäsi junaan ja Stuttgartin pohjoispuolelle Thermal Badiin. Hauska, rentouttava, hyvin paikallinen, viimeisen matkapäivän kokemus. Illallinen yhdessä, pakkaamista ja aamulla varhain Frankfurtiin.

Ma 16.5.

Matkustuspäivä kotiin.

Kuvataideopettajan jatkoaika 16.5.-19.5. Filderstadtissa

Aloitin työputken Filderstadin kuviskoulussa maanantaina aamulla klo 10. Puutyökurssi. Noin 6-9-vuotiaille lapsille. Tutustumista sahoihin, viiloihin, poriin ja puumateriaaliin. Pääasiassa poikia, vain yksi tyttö.

Työt alkoivat yhteisessä piirissä, jossa puitiin mukavan jutustelun lomassa omista tavoitteista ja ideoista. Opettajan rauhallinen olemus piti pojat ruodussa ja innon katossa. Myös pieni ryhmä oli todella ideaalinen.

Miekat alkoivat valmistua suhteellisen nopeasti ja varmoilla otteilla vaikka nämä lapset eivät ole niin etuoikeutetussa asemassa kuin meidän omamme, jotka saavat puutyön opetusta jo alakoulussa, sukupuolesta riippumatta. Kiinnostavaa ryhmässä oli myös se kuinka luontevasti ryhmän ainoa tyttö oli mukana, etenkin kun tyttö oli vielä erityislapsi. Samaan aikaan puutyöryhmän kanssa oli toisessa luokassa ”halilelukurssi”, jossa ommeltiin käsin pieniä pehmoeläimiä. Tämän kurssin kiinnostavuus oli erityisesti siinä että opettaja opetti vain neljää tyttöä. Ryhmä oli saatu perustaa vaikka minimi ei täyttynyt, koska opettaja suostui alentamaan omaa palkkaansa suhteessa lapsilukumäärään. Tilanne oli siis win-win koska lapset saivat opetusta ja opettaja töitä vaikkakaan ei täydellä palkalla. Osallistuin sekä puutyöryhmän opetukseen että tekstiiliryhmän opetukseen kahtena ensimmäisenä päivänä.

Toiset kaksi päivää menivät joko keramiikkaryhmässä tai ompeluryhmässä. Nämä kaksi ryhmää joissa molemmissa oli noin 10 lasta, mikä teki näistä ryhmistä kaikkein suurimpia, missä olin ollut mukana.

Keramiikkaryhmän opetus perustui hyvin yksinkertaisiin tekniikoihin, joissa hyödynnetään tuubimuotoa eli kaikki osat, riippumatta siitä mikä oli työn aihe, perustui lieriöön, joita liitetään toisiinsa. Leikki syntyi kahden eri saven vaikutuksesta. Keramiikkaryhmän lapset olivat taas kerran tasaisesti tyttöjä ja poikia. Ja tunnelma edelleenkin hyvin harras, mikä kuulemma oli hyvin poikkeuksellista juuri tänä vuonna—jokaisessa ryhmässä...

Keramiikkaryhmän mukana sain tehdä hyvin paljonkin avustavia töitä sekä leikkiä vapaa-ajalla lasten kanssa. Viiden tunnin päivät oli rytmitetty pieniin taukoihin, jotta töitä jaksaisi tehdä intensiivisesti, kun niitä sitten taas ryhtyy tekemään.

Ompeluryhmän toimintaan tutustuin kaikkein lyhyimmän ajan, mutta työskentelykuvan sain kyllä selville. Opettaja oli entinen teollisuusompelija, mikä näkyi opetustyyliässä. Se oli johdonmukaista, lyhyitä ohjeita, jotka etenivät vaihe vaiheelta. Lasten oli helppo tätä seurata. Työt olivat aika vaativia, mutta jokainen lapsi, vaikka olisi ollutkin vähän kokemusta, suoriutuivat työstään erittäin hyvin. Syyn uskon olevan juuri tuossa opetustyyliässä. Jokainen lapsi sai tehdä sitä mitä halusi ja opettaja vinkkaili tarpeen mukaan.

Hankkeen arviointi – risut ja ruusut ja matkat vaikutukset omaan työhön

Laadimme loppuarviointia varten liikkuvuus -hankkeessa olleille vielä erillisen sähköisen kyselyn. Kyselyyn vastattiin nimettöminä. Loppuarvioinnin tulokset ovat alla. Kaksi henkilöä ei jostakin syystä halunnut vastata kyselyyn. Tuloksia on tarkoitus hyödyntää seuraavaa hakukierrosta suunniteltaessa.

Arvioinnin tulokset

1. Arvioi matkaa ja sen vaikuttavuutta asteikolla 1-5 matkaa.

Vastaajien määrä: 6

	1	2	3	4	5	Yhteensä	Keskiarvo
Matkan ennakkovalmistelujen toimivuus	0	0	4	1	1	6	3,5
Käytännönjärjestelyjen toimivuus matkan aikana (majoitus, liikkuminen ja ruokailut)	0	0	1	3	2	6	4,17
Vierailukohteiden mielenkiintoisuus	0	0	0	4	2	6	4,33
Vierailukohteiden monipuolisuus	0	0	0	4	2	6	4,33
Vierailukohteiden merkitys työni kannalta	0	0	2	4	0	6	3,67
Sain matkalta jotakin, jota tulen sovelta- maan tai olen jo soveltanut työssäni	0	0	2	2	2	6	4
Kokonaisarvio matkan hyödyllisyydestä työni kannalta	0	0	0	6	0	6	4
Yhteensä	0	0	9	24	9	42	4

2. Olen jakanut matkakokemuksiani ja oppimaani muille opettajille tai opiskelijoille. Kerro esimerkkejä tiedon jakamisesta.

Vastaajien määrä: 5

- Olen käyttänyt opettajien käyttämiä harjoituksia oppilaillani.
- Olen kertonut kohteen työskentelytavoista sekä mahdollisuudesta vierailla siellä ja osallistua oppilaitoksen järjestämään opetukseen esim. lomareissun aikana.
- Toisille opettajille omassa ja muissa opistoissa. Opiskelijoille kuvien ja tehtävien kautta.
- Olen jakanut tietoa ja kertonut matkasta oppilaille sekä keskustellut ja antanut vinkkejä muille samanlaiselle matkalle lähtijöille.
- Matkakokemuksia olen jakanut Kansalaisopistojen liiton hallituksessa, kollegoille kokouksissa ja kunnan eri toimielimien tapaamisissa. Myös KoL:n seminaareissa hankeasia on ollut esillä.

3. Olen voinut hyödyntänyt matkan antia työssäni seuraavasti.

Vastaajien määrä: 6

- KS. edellinen.
- Ideat ja opetuksen sisällöt ovat saaneet raikastusta ja näköalaa uudesta perspektiivistä. Pyrkimyksenä vähitellen purkaa näkemääni ja kokemaani monipuolisesti oppilaiden eduksi. Ammatillisesta näkökulmasta matkan sisältöä katsellen en löydä ihmeellistä ja uutta, mutta palaan usein matkan antiin ja kokemuksiin ja koen, että olen saanut paljon sovellettavaa syvemmällä tasolla.

- Omassa opetuksessani olen soveltanut joitakin hyväksi havaitsemiani työskentelymenetelmiä.
- Tehtäviä, uusia ideoita, kokemuksia opettajuudesta, uusia tekniikoita jne. Runsaasti erilaista, joista mm. ideat ovat tulleet niin opetuksista joita seurasin kuin museoista tai muista nähtävyyksistä.
- On vasta kehittyästeellä ideat.
- Jonkin verran kurssisuunnittelussa. Lisäksi ajatus kulttuuritalon rakentamisen vauhdittamiseksi tukisäätiön tai -yhdistyksen perustamisesta syntyi matkalla.

4. Jatkosuunnitelmani matkan annin hyödyntämisestä työssäni.

Vastaajien määrä: 5

- Lisää opittuja harjoituksia käyttöön.
- Ei erityisiä jatkosuunnitelmia. Ehkä mahdollinen vierailu oppilaitoksessa ja osallistuminen opetukseen suomalaisten oppilaiden kanssa.
- Kollektiivinen tehtävä opiskelijoiden kanssa. Jätämme työn kesken ja lähetämme edelleen Saksaan. He jatkavat valmiiksi ja me laadimme täällä kuvista kevääksi näyttelyn. Toivomme että saksalaiset haluavat juhlistaa satavuotiasta Suomea kanssamme...
- Suunnittelussa on hyödyntämisideat.
- Eri seminaareissa tiedon/kokemuksen levittäminen edelleen. Kansainvälisyysstrategian kehittäminen kokemusten pohjalta työyhteisön kanssa. Opintoryhmässä niin ikään matkan annista kertominen.

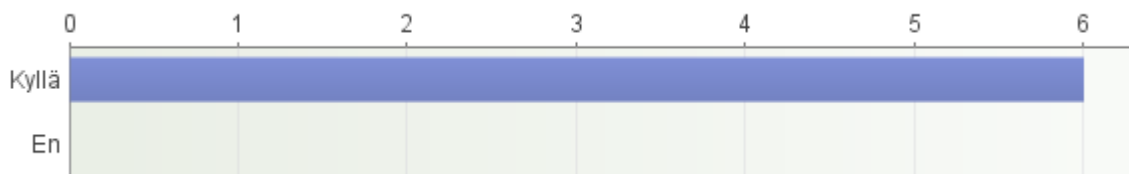
5. Aion olla yhteydessä matkalla tapaamaani kollegaani/ tapaamiini kollegoihin jatkossakin.

Vastaajien määrä: 5

6. Pidätkö hyödyllisenä, että kansalaisopisto jatkaa tulevaisuudessakin kansainvälisten kontaktien solmimista?

Vastaajien määrä: 6

7. Mitä pitäisi jatkossa ottaa huomioon liikkuvuuksien suunnittelussa? Vapaa palaute.

Vastaajien määrä: 5

- Rahan käyttö pitäisi olla helpompaa, tai suunnitellumpaa matkalla.
- Liikkuvuuden on oltava vapaata myös siinä mielessä, että myönnettyt rahat ovat helposti kaikkien liikkuvuuteen osallistuvien käytettävissä matkan aikana.
- Ei liikaa kaikkia samaan paikkaan, samaan aikaan. Enemmän yksilöllisyyttä. Enemmän mahdollisuuksia muuhunkin kuin vain työnseuraamiseen. Tavoite yhteistyössä ja koulutuksessa (joko omat kurssit tai kurssin pitäminen jossakin)
- Jos matkalle lähtee monta matkailijaa, matkat pitäisi tilata yksi henkilö. Matkalla oltava ns. yksi matkanjohtaja. Paremmin pitäisi ottaa selvää ja informoida, miten ja mihin olemassa olevat varat saa

- käyttää. Loppuyhteenveto kaikille osallistujille, paljonko rahavaroja meni.
- Ennen hankehakemuksen tekoa yhteistyökumppanin hankinta. Rahaliikennekäytäntöjen selkeyttäminen opettajille ennen hankkeeseen sitoutumista. Hankkeesta haluttujen tulosten selkeä määrittely. Huolellinen tulosten arviointimenetelmien suunnittelu hankehakemukseen. Matkalle lähtijät joko yksitellen tai enintään pareittain, ei isona ryhmänä.

Yhteenveto matkalla syntyneistä oman työn kehittämisajatuksista

Matkan aikana syntyi monenlaisia ajatuksia, mistä voisimme ottaa ”kopin” myös omassa opistossa ja Suomessa.

27

Kielet

- Sofia-opistolla on ”Dias locos” eli hullut päivät, jolloin on tarjolla ilmaisia näytetunteja. Nämä tunnit ovat houkuttelleet opiskelijoita kursseille, joilla on ollut aiemmin vähän kävijöitä. (Esim. äijäjooga on tällä tavoin lähtenyt nousuun).
- Siilinjärven kansalaisopistolta olisi mahdollisuus tuoda ryhmä Fuengirolaan, jossa Sofia-opisto tarjoaisi espanjan opetusta, kuvataidetta, liikuntaa, espanjalaisen ruuan kurssin ja opintomatkoja/-matkan, kouluvierailu, vierailu espanjalaiseen kotiin sen mukaan, mitä opiskelijat haluaisivat joko erikseen räätälöitynä tai osana Sofia-opiston normaalia toimintaa.
- Suomesta ryhmä voi tulla Sofia-opistolle opiskelemaan myös oman opettajansa kanssa, jolloin opiston tilavuokra on 30 e/tunti. (Tai erillinen tarjous.)
- Kuvataidetta voi järjestää ulkona, jolloin esim. vain näyttely olisi opiston tiloissa. Tällainen kurssi voi olla myös yhteinen, eli osallistujia voisi olla molemmista opistoista.
- Yksittäisillä opiskelijoilla on myös mahdollisuus jatkaa Siilinjärven kansalaisopistossa alkaneita espanjan kielen opintojaan Sofia-opiston kevät-kesälukukaudella, jolloin meillä ei ole opetusta.
- Monet eläköityneet kielten opiskelijat viettävät myös osan talvikuukausista Aurinkorannikolla, jossa espanjan kielen opintojen jatkaminen tietyissä ryhmissä jopa saman oppikirjan pohjalta on mahdollista. Tällainen lomamatkaan yhdistetty opiskelu herätti jonkin verran kiinnostusta Siilinjärven kieliryhmissä.

Kädentaidot

- paneelikeskustelujen järjestäminen ajankohtaisista asioista
- yhteisessä käytössä olevia tietokoneita myös kansalaisopistolla kuten esim kirjastolla
- crossover – yhdistää eri alan opintoja esim. opiskella italiaa laulamalla italialaisia lauluja
- online-kursseja, mahdollisuus osallistua eri maissa
- kurssimaksun porrastaminen, halvempi hinta kun on enemmän oppilaita, sama oli mahdollista myös Stuttgartissa, mahdollistaisi harvinaisempien/uusien/täkykurssien aloittamisen pienemmällä oppilasmäärällä
- opisto ei maksa opettajan omien tilojen käytöstä mitään, eikä nähtävästi myöskään välineiden käytöstä, tämä on paremmin meillä Suomessa

- kudontakehyksien hankinta meillekin, Ingrid voisi tulla pitämään meille kurssiakin, jos hän vaikka saisi rahoitusta Saksan päästä
- kudonta-alan messut Berliinissä olisi mielenkiintoinen kohde, kansainvälisiä kontakteja olisi mahdollisuus solmia enemmänkin
- näyttely-yhteistyö, voisiko sama aihe olla molemmissa maissa ja näyttelyt sitten ko. töistä molemmissa maissa
- koska Sindelfingenissä kangaspuut ovat samantyyppisiä kuin Suomessa, olisi kurssien pitäminen siellä mahdollista
- myös omien kurssilaisten olisi mahdollista mennä Sindelfingeniin kurssille
- tähän ei ole kansalaisopiston toimintaa, mutta se ei liene este yhteistyölle

Musiikki

- Matka antoi paljon kokemuksia ja elämyksiä. Näimme ja kuulumme paljon monenlaista musiikkia, taidetta, historiaa, luontoa jne. Opistot Saksassa ovat samantapaisia kuin meillä ja heillä on samat ongelmat kuin täällä Suomessakin.
- Musiikin opetus oli myös samanlaista, kuin meillä. Opetuksen tyyli riippui tietysti paljon opettajasta. Huomasin myös, että meillä opetuksen taso on oikein hyvä.
- Tulevaisuudessa voimme olla yhteydessä laulunopettaja Barbara Ehmannin kanssa. Hän oli kiinnostunut tulemaan vastavierailulle Suomeen. Kansainvälisen kuoron kanssa yhteistyö onnistuisi myös luontevasti. Kuorot voisivat tehdä vaikkapa yhteiskonsertin.
- Filderstadin musiikkiopiston malli viedä kouluihin musiikkia oli hieno. Siinä voisi olla Suomessakin yksi hankkeen paikka koulujen musiikin opetuksen kutistuttua tosi pieneksi.
- Matkan antia voi jakaa oppilaille ja kuoroille. Käteän jäi ihan konkreettisesti joitakin uusia ääniharjoituksia ja uusia ideoita opetusmateriaaliksi.
- Hanke mahdollistaa tutustumisen toisen maan vastaavaan koulutusjärjestelmään. Se on jo sinällään upeaa. Lomakkeet, hakeminen, raportointi ja raha-asiat ovat tosin vähän kankeita. Niihin toivoisi jotain järkevää ratkaisua tulevaisuudessa.

Keramiikka

Matkan merkityksellisyys korostuu, kun syyslukukausi lähestyy lyhyen kesän jälkeen. Ajankohta Erasmus + -ohjelmalle oli erinomainen. Lukukausi oli juuri päättynyt ja oli aikaa olla avoin uuden opetuskulttuurin kokemiselle. Tunne siitä, että teemme Baden-Württembergin VHS:n kanssa samaa työtä, samoilla tavoitteilla ja päämäärillä on vahva. Vierailimme ehkä Saksan vauraimmalla alueella ja saimme toki hyvin myönteisen mielikuvan ja käsityksen taloudellisesta hyvinvoinnista. Kokemuksemme olisi mahdollisesti erilainen, jos alkuperäinen kohteemme Pohjois-Saksassa olisi toteutunut. Itse olen saanut elämäni ensimmäisiä työkokemuksia Schwarzwaldissa vuosikymmeniä sitten lukioajan jälkeen. Maailma on muuttunut ja tuolloin en tiennyt, että näissä merkeissä ja tässä elämäntilanteessa vierailen Baden-W:ssä. Joku ympyrän tapainen sulkeutuu. Koen olleeni erityisasemassa saadessani tähän vierailuun ja tutustumiseen mahdollisuuden. Kuvalliset (satojen kuvien) muistot ja mielikuvat myös palauttavat Job shadowing -kokemukset mieleen kun vahvistamme syksyn ohjelman ja teeman opetussuunnitelmassamme. Baden-Württemberg toi paljon

uusia voimavaroja ja ideoita omaan opetukseen. Palautekeskustelu opettajakollegoiden kesken puuttuu vielä. Uskon, että omat kokemukset vastaavat monella tavoin koko ryhmän kokemuksiä.

Käytännön järjestelyt näkökulmastani oli loistavat. Asumismuotona huoneistoasuminen oli mukava. Aamiaiset valmistimme vuorotellen koko sälle. Kauppa oli sadan metrin päässä ja aamulenkille haettiin tuoreet Brötchenit leipomosta. Julkinen liikenne oli sujuvaa ja vilkasta, ryhmä- ja päivälipuilla liikkuminen helppoa. Ruusuja siis runsaasti, risuja olemattoman vähän. Ne vähäiset ovat jo unohtuneet

Taide

Olen saavuttanut sen mitä toivoin: uusia ideoita omaan opetukseen, uusia kontakteja, miellyttäviä ja rentouttavia päiviä. Ydin asiat jotka jäivät pussin pohjalle olivat lähinnä siinä että aion vastaisuudessa ottaa enemmän aikaa tunneilla yleiseen keskusteluun teemoista, aiheista ja työn tulok-

sista. Aion virittää yhteistyötä paikallisten yhteistyötahojen kanssa: kulttuuritoimi, nuorisotyö ja koulut. Pysin tekemään työtäni vieläkin julkisemmin.

Päätin matkani Wiesbadeniin, josta vieressä kuva on. Kuka minä olen? En ainakaan ihan tismalleen sama kuin ennen matkaa. Ainakin yhtä kokemusta rikkaampi. Ehkä jopa kahtakin.

Konkreettisen ideoiden lisäksi mieleen jää myös iso joukko sellaista aineetonta materiaalia, joka on vaikea pukea sanoiksi, koska moni kokemus ja ajatus muuttaa mielipiteitä, ajatuksia tai tunteita, mutta ei niin rajusti että siitä jäisi jotakin näkyvää. Mielenmaisemat ovat kaikkein mukavimmat aarteet, koska ne vaikuttavat kaikkein pisimpään.

Toivon että yhteistyömme jatkuisi ja teen sen eteen myös paljon työtä.

Ensimmäiset sähköpostit on lähetetty, joten ensimmäiset kontaktit on luotu. Nyt odotamme palloa paluuta Saksasta. Me olemme valmiina tarjoamaan niin esimerkkejä laadukkaasta opetuksesta, mukavista oppilaista kuin lumoavasta luonnostamme. Meillä on myös erinomaiset verkostot niin lähialueelle kuin laajemmalle alueelle Suomeen. Siinäkin on jotain hyvin ainutlaatuista, josta voimme olla ylpeitä.

Johtaminen/hallinto

- Filderstadtin Musiikkihankkeiden esitleminen mahdollisimman monelle Suomessa. Formaattit olivat loistavia.
- Rakennushankkeeseen mesenaatin hankinta – olisiko mahdollista myös Suomessa? Entä säätiön perustaminen rahankeruuseen?
- Kurssien hinnoittelu osallistujamäärän mukaan harkintaan
- Kannattaisiko Suomessakin yhdistää vapaansivistystyön oppilaitosmuotoja? Miksi tarvitaan niin monta erilaista?
- Konserttavierailuyhteistyön virittäminen

Katsaus tulevaisuuteen – vaikuttavuuden arviointia ja jatkosuunnitelmat

Vierailut Espanjaan ja Saksaan ovat tuoneet osallistujille uusia ideoita oman työnsä kehittämiseksi. Matkat herättivät myös suurimmassa osassa halun jatkaa suhteiden syventämistä kollegoiden kanssa, jolloin todennäköisesti päästään toistemme mentoroinnissa huomattavasti pidemmälle kuin job shadowing -menetelmällä. Tämä oli yksi matkojen keskeinen tavoitekin.

Ensimmäinen Erasmus -hankkeemme opetti meitä hankevastuussa olleita käytännön hakuprosessista ja matkojen valmistelusta hyvin paljon. Olemme onnellisia siitä, että saimme rahoituksen ja kaikessa kömpelyydessäänkin toteuttaa hankkeemme. Kokemuksemme jälkeen osaamme toivotavasti välttää nyt tapahtuneet virheet seuraavalla hakukierroksella.

Kansalaisopisto suunnittelee ja valmistelee jo seuraavaa hakua. Sitä varten on kartoitettu opettajien näkemyksiä ja tarpeita kansainvälistyä. Päivitämme lähiaikoina myös kansainvälisyysstrategiamme.

Valmistelemme myös vastaanottamaan opettajia Saksasta ensi keväänä Suomeen. Tietomme mukaan ainakin taideaineiden opettajia on tulossa.

Vaikka ainerajat ylittävä vierailutoiminta tästä hyvinkin pienimuotoisesti käynnistyi, uskomme, että sen kerrannaisvaikutukset toimivat kuin veteen heitetty kivi: aallot alkavat levitä ympärille. Jokainen matkalla poimii näkemiään asioita tietoisesti tai tiedostamatta omaan työhönsä.

Haluamme jatkaa ja rohkaista opettajien kannustamista liikkuvuuteen, sillä kaikki pienikin tutustumistyö eri kansallisuuksien välillä luo yhteisöllisyyttä ja edistää toinen toiselta oppimista ja rauhaa rinnakkaiseloa. Mitä enemmän ihmiset tutustuvat toisiinsa, sitä enemmän he toivon mukaan myös oppivat arvostamaan toistensa kulttuureja. Haluamme olla viemässä tätä arvoa eteenpäin omalta osaltamme eri tavoin.